

kabul edilir. Petrol yataklarının oluşumunda bu olayların uyumlu (eş zamanlı) gelişmeleri büyük anlam taşır.

Artan derinlik ile yaşlı sedimanlarda yeni karbonlar oluşur. Yükselen ısıların etkisiyle sedimanlarda dağılmış olan organik materyalin ısıl parçalanması vukuu bulur. Kerojen ve çözülebilir organik materyalden, önce alçak ısılara uygun olarak en zayıf gruplar ayrılırlar. Örneğin; karboksil ve hidroksil grupları ısı ne kadar yükselir ve ne kadar uzun süreli etkili olursa o oranda daha çok böyle bileşenler çözülür. Bunların çözülmeleri büyük enerji kullanımına ihtiyaç gösterir. Örneğin; karbon zincirlerinin bölünmesi gibi. Böylece jeotermik gradyan bariz bir etki yapar. Birincil göçün başlangıcında hareket edebilecek yeterli miktarda petrolün oluşup oluşmaması büyük oranda jeotermik gradyana bağlıdır. Şimdiye kadar bu safhada henüz tesbit edilememiştir. Belki Ekstrakt /karbon oranlarının artan derinlikle sistemli bir şekilde incelenmesiyle böyle bir imkan doğabilir. Bu oranların kuvvetli bir yükselişi hareket edebilir petrolün varlığı için neden olarak değerlendirilebilir.

Potansiyel ana kaya içindeki kil minerallerinin artan sıkışma ile mekanik deformasyona uğramasıyla yaklaşık olarak birincil göç başlayabilir. Bu da 500-600 m. derinlerde meydana gelebilir. Bu derinlikte gerçek birincil göç beklenemez. Çünkü henüz daha yeterli petrol oluşmamıştır. İkinci durumda buna karşı yüksek sıcaklığa uygun olarak sıkışmanın etkisiyle göçe başlayabilecek büyük miktarda petrol oluşumudur. Bu durumda petrol oluşumu ve birincil göç fazı oldukça beraber yürümektedir. Birinci durumda ise petrol oluşumu daha geç gerçekleşmektedir.

JEOLOJİK İLİŞKİLERE BAĞLI OLARAK PETROL OLUŞUMU VE GÖÇÜ

Petrol oluşumu ve göçü başlangıcından sonuna kadar kaba bir düzenlemede çok uzun zaman aralıkları "10 milyonlarca yıl" devam eder. Söz konusu havzada tektonik olayların etkisiyle bu zaman süresince çeşitli yapılar oluşturulabilir ve tekrar yok olabilir. Ana kayanın gelişimi süresince verilmiş çeşitli petroler belirli zaman aralıklarında değişik hazne kayalarında kapanlanabilir. Bu kendi içinde devamlı gelişim kademeleri böylece münferit bölümlere ayırılır. Bundan başka petrol ana kayası tarafından verilen petrolün tamamının hiçbir şekilde petrol yataklarında toplanmadıklarında kabul edilebilir.

Petrolün kimyasal bileşimleri, stratigrafi ve havzanın tektonik gelişimi bilinirse, petroler tabiattaki gelişimlerinin oluşum sıralarına göre gruplandırılabilirler. Bu arada havza kenarındaki diğer ilişkiler dikkate alınmak mecburiyetindedirler. Çünkü burada ana kaya havza ortasına göre daha az çökme derinliğine sahip ve dolayısıyla gelişimi de geri kalmıştır. Birçok petrol bölgesinde petrolerin spesifik ağırlığının havza derinliklerine göre azalması bunun için bir kanıttır. Uzun süre bir havzada yalnız bir petrol ana kayasının varlığı kabul edilmiştir. Genellikle sık olarak bir havzada çok sayıda kompleksler mevcuttur. Her bir ana kaya kendi gelişim safhasına uygun olan petrol verir.